

Момир Никић
ЈЕЗИЧКИ КОРЕНИ СРБА

Л И Н Г В И С Т И Ч К Е   Е Д И Ц И Ј Е

Едиција ПОПУЛАРНА ЛИНГВИСТИКА
Књига 20

Уредник
Зоран Колунџија

Момир Никић

ЈЕЗИЧКИ
КОРЕНИ
СРБА

ПРОМЕТЕЈ
Нови Сад

hiranyagarbháh sám avartatágre
bhūtásya jātáh pátir éka āsīt
(*Rg Veda*, 10.121)

САДРЖАЈ

КРАЈ НОГУ УЧИТЕЉА (*uraniṣad*) 11

СРПСКА ЕНИГМА

Досадашња тумачења – Србинда – Срби
„главосече“ 15

ОДГРТАЊЕ ТЕМЕЉА

*срби и Срби – Вук и Даничић – Ко су
заиста Срби? Рађање речи* 27

СА ИЗВОРА СВЕТЛА

*Пре/ведски корен – Срби и Словени –
Словени и Срби – Бенвенисџова бриџва –
Корен или суфикс? – Суд историје – Раси,
Рашани – Раса/Раша – Руси – Хрваџи –
срби/словени и ариџи* 39

ЗЛАТНО СЕМЕ

*Најстарије божанство – Дајбої, Сварої
– Дајбаба – Сунце: еџонимни и врховни
српски бої – Божих и Бадњи дан – Коледа
– Колаш – *Hiraṇyagarbha* – Леонардова
џалетџа – Боја неба – „Глава“* 83

КАРНЕВАЛ СУНЦА

- Бої доњеї свеїа – Крађа и ѓрекрађа –
Мийска алоїтроїија – Белобої и Црнобої –
Љељен – Божанска маскарада – Младенац
– Земаљско сунце – Небеско зрцало –
Сребрни цар – Црвени урлач 114*

БОЖАНСКИ РАТ...

- Теомахија – Вайра и Вога – Хроми Даба –
Сїрашнї Хумбаба – Трилав – Правда и сила 142*

...И МИР

- Удвајање, симбиоза, синїеза – Sol Invictus
– (Сванїе) Виг – Скоїји бої – Власи –
Срїски крси – хришћансїво ѓре Хрїстиа 153*

У КОЛЕВЦИ МИТА

- Паукова мрежа – Вучји ѓород – Змај
оїњени – Т(р)ајна сїона – Касїрација –
Пуїчана врїца – Дионисова мисїерија –
Колаш из Дуїљаје 170*

УМЕСТО ЗАКЉУЧАКА 189

ОБЈАШЊЕЊЕ СКРАЋЕНИЦА 193

БЕЛЕШКА О ПИСЦУ 197

РЕЧ ЗА НОВО ИЗДАЊЕ

Ново издање овог рада појављује се двадесет две године после првог. О ондашњем амбијенту (академском, социјалном, духовном...) у коме је књига настала довољно је речено у предговору за прво издање. У том погледу промене су, по свему, неосетне.

Аутор има мало шта да дода новом издању. Најпре, основне поставке и аргументација за његову главну хипотезу о *имену* и *врховном боју* Срба и даље се чине ваљанима. Друго, првобитни рад је, како је у њему наглашено, *йарајон* (агонистичко поређење) којим су се нови ставови сучељавали са доминантним схватањима. Отуда њихова неминовна изоштреност и понекад одсуство пожељних нијанси, али без искључивости и уз дужно поштовање супротних уверења. Уз свест о сложености теме, истакнута је *есејистичност* и отвореност за могуће адаптације. Утолико пре што су у другом слоју „допунске аргументације“ захваћене многе додирне тачке, аспекти и идеје, при чему су нека разматрања шире развијена, друга рудиментарна, а поједини трагови само овлаш дотакнути или логички изведени, остављајући простор за дораду и верификацију. Сем тога, разуме се да су се ауторова становишта развијала, допуњавала, мењала. Нашим новим делима су основне поставке даље поткрепљене и обогаћене ослонцем на значајне доприносе у области индоевропске лингвистике и митологије, санскрta и индијске

културе¹... Ипак, чини се да нема разлога да се раније издање битније редигује, што говори и о издржаном тесту времена. Због тога су извршене мање нужне корекције, отклоњене неке нејасноће или недоречености, и исправљене уочене штампарске грешке.

Данас може само да радује чињеница да се полако шири сазнање о нашем идентитету, дубљој индо-европској прошлости, везама с (пре)ведском културом и језиком, спонама са другим народима, просветљење које је аутор осетио и, надамо се, даље подстакао, подносећи молоху историје своју *жрџиву*.

Аутор се захваљује издавачу који се сетио овог рада и који се дуже од три деценије бави мисијом која нашу културу издиже изнад просечности.

Београд, 2025.

---

¹ Овде посебно мислимо на наш *Санскритско-српски речник*, есеје из санскртско-српске етимологије (*Злаино семе*) и студију о *Рт-веди* (у припреми), све у издању „Прометеја“, као и радове *Порекло Срба, Словена и Скиџа* и *Real Scythians*.

КРАЈ НОГУ УЧИТЕЉА

Уместо предговора

Ова књига може деловати и сувише амбициозно. Али, свака слична мора бити таква.

1) Њоме се покушава одговорити на питања која су „нерешива“, око којих постоји спор већ два миленијума;

2) Крајем XIX и почетком XX века етноними су били у средишту интересовања лингвиста, етнолога, историчара, публициста... Па ипак није понуђен одговор који би нас задовољио;

3) Предмет који размишљамо у великој мери је компромишван ненаучним прецизијом и емпириским злоупотребама. Око њега је створена нездрава клима – зазирања од катедарске науке и, истовремено, размах амањерских интериорација;

4) Мало је, постоје у средини каква је наша, оних који су спреми да истраже нова решења. Уместо разумне критичке евалуације, применљива је нерационална одозривост према „прошлости“, „минологији“, „традицији“...;

5) Наша неосколастика, руку одруку с ланцима, држи се манира приватних, коначних истина и инорисања њихових ставова, као да је наука идеологија и теологија, а не стално откривање хоризонта, корална структура где је сваки преобичај производ многих појединачних доприноса, па и сираништина која нам уштите донављање истих решења;

б) Проблем је сложен, али од њрворазредној значаја.

Њеџово решавање има рејеркусије на многе научне обла-
сти. То обавезује да се њредмеју њриђе без било каквих њре-
драсуда. У ствари, није реч о једном неџо о знајном броју
стиорних њишњања.

Такво, нимало подстицајно стање само је изоштравало на-
шу свест о колективним и сопственим ограничењима и ути-
цало на неминовна колебања и резерве. Када смо се конач-
но решили да се овом питању посветимо, истраживање смо
усмерили на оно што је и раније назначено као основни про-
блем (*име*) и матична дисциплина (*ономастика*, прецизније
ејинонимија). Но и питање *имена* је комплексно и изискује
широки антрополошки, интердисциплинарни приступ. Те-
жиште је на лингвистици, али увек уз ослонац на друга по-
дручја (компаративна митологија, археологија, историја...).
Не треба посебно наглашавати да у свим тим областима има
озбиљних размимоилажења и често непомирљивих решења.

За *истираживача* је одувек најважније откриће *џерсијек-
тиве*. Једном нађена, она све информације подвргава новом
кључу тако да се закључци често намећу сами по себи. Не-
ретко и сам аутор буде изненађен решењима... Али, захваљу-
јући управо томе, били смо привржени трагању, крајње неза-
хвалном са становишта односа средине, утрошка енергије и
финансијских средстава појединца.²

² То је редовна „цена“ научног открића. Морало се све искусити (веза логике, ин-
туиције и исцрпљујућег напора; застоји и „изненадно“ решење које се „јавља“ са-
мо ономе ко дуго трага; колебања, апидна сумња; коначно, *l'horreur de l'élite des
impoteurs* али и *rationalisation de la misère* у којој деценијама *ојсијајемо...*). За
готово све то добар нам је давнашњи сведок, велики математичар Поенкаре, који
је, знајући да је живљење „кратка епизода између две вечности умирања“, потвр-
дио и ово: „Тражење истине треба да буде циљ наше активности... (Ипак, она) је
фантом који нам се начас појави да би се поново изгубио, за којим треба трагати
даље и увек даље, без могућности да га икада достигнемо...“ То трагање је не-
избежна *пашња*. Али, „не *пашити* је не*пашивни* идеал, најлакше *остварив* уништи-
њем *свеиџа*“ (H. Poincaré, *La Valeur de la Science*, Paris, 1911, стр. 1).

Располажући скромним ресурсима, ослонили смо се на своја вишедеценијска истраживања и помоћ већином преминулих делатника који су с правом уврштени у научну елиту код нас и у свету. *Седећи крај ноју* (класичних) *учийеља* (*uraniṣad*), упијајући њихове речи и држећи се њихових критерија и провера, *поиискивали смо незнање и стициали* (раније недоступно нам) *знање* (*uraniṣad*). Иако смо се, у крајњем исходу, одвојили од познатих решења, и за такав резултат био је кључан допринос ове врсне баштине. Јер, без културне ризнице, како је то још давно запазио антрополог Кребер, и Ајнштајн би гурао камен у некој од забити палеолита.

Свесни смо да у овом предмету има суштинских дилема, разлика, неслагања. Да бисмо отклонили неспоразуме у погледу основног прилаза, указујемо да смо рад омеђили, *углавном, на (пре)ведски материјал и језик* и паралеле с њима, налазећи у томе *најближи, записима поитврђен, ослонац за решавање проблема заитрјаних у најдубљој ПИЕ ирошлосици*. Тај прилаз, бар што се разматраних питања тиче (*име и врховно божанство*), *недовољно је иситијан* мада има упориште у српском језику и обичајима, делима наших етнолога и најеминентнијих проучавалаца митологије. Да ли је то Аријаднина нит за излаз из лавиринта показаће време (које ће, надамо се, отворати а не затварати перспективе и нове научне доприносе), односно вредност понуђене аргументације и њена оспоривост.

Наш прилаз не дискредитује другачије погледе. Он, у суштини, призива тражење нових путева. Већина проблема остаје на дневном реду и за будуће истраживаче. Њихово решавање може олакшати само повећана научна толерантност и стимулативност, праг захтевности и степен неопходне преданости.

Две методолошке напомене:

Научна аргументација *не дозвољава више популаризације*. Стога смо се определили за развијену пратећу информа-

цију, допунска обавештења и образложења, поебно из лексике и граматике ПИЕ, ведског и санскрта. То би требало да олакша праћење излагања и да поткрепи изнесене ставове.

Рад се усредредио на *нейосредни увид у њримарне изворе и њробране, реномиране њумаче*. На крају књиге дато је објашњење скраћеница најчешће коришћених дела (погодан метод проучавалаца *Veda* у XIX и XX веку суочених с великом пратећом литературом). Већи број даје се у фуснотама.

Као и увек, највише дугујемо својој супрузи и деци који су поднели сав терет финансирања истраживања, стварајући, у тегобним временима, услове који су нам омогућили да се посветимо писању и приведемо га крају.

Коначно, ова књига је помен рано преминулим родитељима, Петру и Тодорици, који су у срцу носили истину која све надилази, а којој је писац покушао да се приближи дугогодишњим мукотрпним истраживањем и едукацијом. Због њих и дубоког респекта према свима који су се огледали на овом пољу, определили смо се за *ауџорски њлурал* којим се читаоцу обраћамо не само из науци примерене скромности него и жеље да га активно ангажујемо на заједничком трагању.

Београд, децембра, 2003.

СРПСКА ЕНИГМА

1.01 Срби ни данас нису сигурни у порекло свог имена. Оно је још увек загонетно:

„Што се тиче порекла имена Срби и Хрвати, оно је у науци спорно, што, уосталом важи и за име Словени“.³

„Као и друга племенска и народна имена, српско име нема поуздану етимологију.“⁴

1.02 Насупрот рационалној научној скепси, стоји мноштво маштовитих нагађања одвајкада присутне и поново размахане „алтернативне“ историографије и лингвистике.⁵

1.03 Разуме се да нису изостали озбиљни напори наших и страних учењака да се објасни значење имена *Срби*, *Словени*... У ствари, та „дебата“ траје од најстаријих времена са бележењем различитих облика имена *Срби/Србин* (код Грка, Римљана, Византинаца...).

---

³ П. Ивић, „Језик и његов развој до друге половине XII века“, *Историја српској народа*, I, Београд, 1981, (»ИСН), стр. 135.

⁴ С. Пирковић, „Образовање српске државе“, *ИСН*, стр. 144, *фн*. Он прихвата тумачење (М. Будимира) да би „првобитно значење речи било *сaiлeмeник*, *сpодник*, *савезник*. Отуда је оно било раширено на великом делу словенског простора“.

⁵ Примери некритичких евалуација међусобних веза и утицаја су: откриће „заједничког имена“ Јевреја и Срба (обртањем *Ебрис* – *Сирбе*) те тврдња да је „српски језик најстарији језик Библије“ (А. С. Спајићева, *Најстарији језик Библије*, 1929/1994. Београд, стр. 104); нова рециклажа теме „изгубљених племена“ Израиља у којој се констатује словенско-јеврејски „билингвализам“ као и да је највећи део словенске лексике семитског порекла (V. Schneider, *Traces of the Ten*, Beer-Sheva, 2002).

1.04 Ми ћемо изнети само најпознатије ставове из те расправе. Истовремено ћемо понудити и свој прилог, очекујући да се са развојем науке јаве нова тумачења и решења. Своју солуцију, подложну дискусији и даљим корекцијама, нудимо у уверењу да смо прикупили довољно аргументације и следили валидан методолошки пут који оправдава њено изношење пред суд научне и шире јавности.

2.01 Историчар Ј. Рајић указао је да је деспот Ђурађ Бранковић пронашао код Плинија и Птолемеја помен Срба око „Меотског језера“.⁶ Уз духовиту критику међусловенских разлики,⁷ Рајић каже да су се Срби прво звали *Сабери*⁸ и прикључује се закључку Анонима: „Ако се размотри реч *Сибериј* или *Севериј* (откуда сматрам да су проистекли Срби), требало би их Северјанима називати“.⁹

2.02 П. Ј. Шафарик је најпре изнео став да су *Срби* најстарији назив за *Словене*. Њих су углавном странци (после Јорданеса код кога су *Винди* – „*Windorum natio populosa*“) звали *Вендима* док су се они именовали *Србима*.¹⁰ Узимајући Про-

⁶ Плиније (79. н. е.) каже: *A Cimmerico accolunt Maeotici, Vali, Serbi...* (*Naturalis Historia*, »ПНХ, VI, 7 §19).

Птолемеј (Γεωγραφικὴ Ὑφήγησις, V, 8, 21): Μεταξὺ δὲ τῶν Κεραινωτῶν ὄρεων καὶ τοῦ Ρα, ποταμοῦ Οριναίου καὶ Ουαλοκαὶ Σερβοῖ (негде Σιρβοῖ).

⁷ Он вели да се расправља само да ли су Словени добили име по „слави“ или „слову“ који су једнако достојни хвале: „Али међу овим словенским народима постоји спор и у историји не мало ратова зато што сви хоће да прославе род свој како древношћу рода тако и чистоћом и превасходством језика над другима“ (Ј. Рајић, *Историја разних словенских народа, најјаче же Болгар, Хорвајтов и Сербов*, Будим, ед. 1823, »РИ, стр. 43, 53).

⁸ РИ, II, стр. 153. Рајић *Сабери* једначи с хунским *Сабирима*, држећи да су се „северни народи“ најпре звали *Скиџи* па онда *Хуни* (*Uni Sameni* и *Uni Saberi*).

⁹ РИ, II, стр. 133-134. Срби су, по њему, у Сибиру од најстаријег доба и звали су се (или су их звали) *Сабери* или *Сибериј* (од чега *Сирбиј* > *Серби*, *id.* стр. 191). Србе за *Северјане* држе и други европски учењаци, међу њима и Нидерле.

¹⁰ „Сопствени, најстарији назив Словена, свих или већег дела који тај народ сачињава, било је... Србы, Сербы“ (П. Ј. Шафарик, *Славянския древности*, Москва, 1848, том 1, »ШСД, стр. 274).

копијеве *Сјоре* као *коруишелу*¹¹ за Србе, он их је на основу исте територије коју су покривали по најстаријим изворима идентификовао са Сарматима. Само име изводи из *сер* – *ср-би*, значења „рођаци, сродници, народ“.¹²

2.03 Н. Жупанић је тридесетих година XX века изнео тезу да Срби Плинија и Птолемеја нису словенског порекла него „кавказки аборигени“, део „алародијске скупине“ (Сумери, Пелазги, Етрурци и др.). Њихову етимологију је најприродније извести из кавкаских језика: „Име *Серби* је састављено од *сер* (*сар, сир, сор, сур*) и плуралног кавкаског суфикса *-би*. *Сур* или *сер* значи у лезгинском језику човек, према томе *сер-би* или *сур-би*, множ. људи или народ. Пошто пак већина старих етничких имена има исто значење, то ово тумачење имена Срби добија на вероватности“.¹³

2.04 М. Будимир, уз позив на Фасмера, каже да о значењу српског имена „речито говори композит *ѡасерб* и деноминатив *ѡрисербѡиѡса* – придружити се“,¹⁴ синонимно са *симбру*, *себар*, „друг, земљорадник“. За те речи „заједнички архетип овог важног друштвено-политичког термина морао је гласити у протословенској епоси *симбра*“ које се не може простом метатезом ликвидног формата повезати „са не мање старим

¹¹ „Спори, другачије Срби“ (*id.* стр. 117, 277).

¹² Украјинско *ѡасерб* (лат. *puer, privignus*), пољ. *pasiерб*, „пасторак, рођак“; стрцсл. *сир* (лат. *orbis*), „сирак, сиротан“ од чега многе слов. изведенице (рус. *сирѡи, сирѡша*, чеш. *sirotek, sirube, siroba*, луж. *sirota* и *serota*, пољ. *sierota*...) (P. J. Šafarik, *Slovanske starožitnosti*, Sebrane spisy, Praha, 1865, »ШСС).

¹³ N. Županić, „Srbi“, *Narodna enciklopedija* St. Stanojevića, Zagreb, 1929. (»CE). Претходно изнето у раду *Prvi nosilci etničnih imen Srb, Hrvat, Čeh in Ant* (Ljubljana, 1928) где тврди да први носиоци тих имена нису били Словени него су дошли међу Словене са истока, из азијске Сарматije (стр. 75-76).

¹⁴ Cf. M. Vasmer, *Russisches etymologisches Wörterbuch*, Heidelberg, 1950–1958, ред. *Этимологический словарь русского языка*, Москва, 1986–1973: *сърбъ (првобитно „савезник“) сродно речима *ѡасерб*, „посинак“, укр. *ѡрисербѡиѡса*, „присајединити се/придружити се“ (Миккола AfslPh 42, 91; РФВ 48, 273; Сољмсен, KZ 37, 592 и сл.). Фасмер држи неуверљивим Потебњино поређење *sъrbъ са сти. *sarbh*, „бити, резати, убијати“.

термином *сирба*, савезник, саплеменик, рођак“ али се то постиже „на тај начин што ћемо поћи од лексемског минимума *симб-* са назалним инфиксом и његовог деривата помоћу суфиксног *-po*“.¹⁵

Плинијеви *Serbi* и Птолемејеви *Serboi* „јављају се управо у оним областима које су источно од кимеријског Боспора, а у те области стигла су кимеријска племена из простора трипољске цивилизације у којој Порфиригеновити обавештајци знају за српске Словене“.¹⁶

3.01 Мишљења смо да ниједно наведено гледиште *о имену Срба* не може да се одржи. Идентификација са *Сабирима* (хунским) или *Сабрима* (*Себирци*, *Саберци*, *Sebbirozi* Баварског летописца) заснована је на екстензији хомофоније два етнонима. Утицајно Шафариково мишљење такође храмље, посебно у тумачењу *Сѝора* као коруптеле. Сем тога и језичка аргументација није без замерке.¹⁷ Довођење у везу *Срба* и *Кимбра* и других народа карпатско-дунавског подручја доказ је замршености путева етимологије.¹⁸ Тражење српског имена у лезгијским говорима заснива се на недовољном увиду европских лингвиста.¹⁹

¹⁵ *О старијим њименима српској имена*, Глас САН, ССXXXVI, стр. 35, Београд, 1959.

¹⁶ Тако се „српско име помиње знатно раније но што је то случај с именом осталих словенских племена, па и са именом *Словенину*“. Будимир такође повезује *Abioi*, *Gabioi*, *Kaprantai*, *Sabini*, *Sabelli*, *Samnites* с карпатско-пуднавским *Кимбри*, *Сибини*, *Сиѝини*, „чија је металургија, исто као и трачка и кимерска била у вези с моћном анадолском обрадом метала“ (*id.* стр. 36–39).

¹⁷ *paserb*, *pasierb* итд. (што прихвата и Будимир) није повезано са Србима него је словенска варијанта композита: *paš*, „сматрати, држати као, узети за“ + *arbha*, „мали, неважан; дете, дечак“ (лат. *orbis*, грч. ορβανος).

¹⁸ Сам аутор види ризик од неспоразума: „Лудо би било с наше стране да сва наведена балканска и италска имена племена напросто идентификујемо са Србима и Сибинима, па да тако дамо оне патриотске тезе Симе Лукина-Лазина *Срби сви и свуда*.“

¹⁹ Лезгијски (из групе иберо-кавказских језика, са више дијалеката – књижевни је *ѝуненски*) није био довољно познат на Западу. У њему, међутим, *сер* не значи „човек“, а *-ви* се користи само у сложеницама: *Лезѝ-ви*, „Лезгијац“ (Николајев, Н. С.,

Србинда – „ѿринц Срба“

4.01 У новије време јавила су се друга тумачења *ѿорекла* и *имена Срба*. Ми ћемо се осврнути на *два* која заслужују посебну пажњу а, колико знамо, нису критички валоризована.

4.02 Нашу „алтернативну“ историографију посебно занима једно место у *Pi Bege*. У најстаријем писаном споменику индоевропске књижевности²⁰ помиње се *Србинда*:

С. А. Старостин, *A North Caucasian Etymological Dictionary*, Москва 1994). Занимљиве су речи: *сару*, „тамножути“; *сар*, „писар“; *сарбаз*, „одважан, смео“ (доста ретко); *сур* (I), „гроб“; *сур* (II), „стари“ (за ствари); *сур* (III), „златаст“; *сур* (IV), трава с мирисом лука (дивљи лук?); *сері*, „бели лук“; *зарб*, „брзина, хитар“; *зарбун*, „умножавати“; *зурба*, „огроман, громадан, велики, крупан“ (по значају и размери)... Плурал се не прави са *-би* него помоћу показног *-ар*, *-ер*, *-јар* који се додају номинативној основи јединице (*балк-ан*, „коњ“, *балк-ар*, „коњи“) – cf. Б. Талибов, М. Гаджиев, *Лезгинско-рускиј словарь* (Москва, 1966). Аутори истичу оскудну библиографију и значајне омашке у првим преводним и лексикографским подухватима на Западу („веома ограничено“ обимом, „најгрубље грешке у транскрибовању и преводу лезгинских речи“, стр. 6-7).

²⁰ *Bege* („знање“, „свето знање“) су архаични санскртски (*скій*) текстови: четири главне колекције (*Samhitas*) – *Rgveda* (Веда у стиху – *rc*, у 10 књига или *mandala* – „кругова“) је најстарија, *Atharvaveda* (В. „свештеника ватре“), *Samaveda* (В. „певања“), *Yajurveda* (В. „жртвених молитви“) подељена на *Śukla* (*belyi*) и *Kṛṣṇa* (*црну*). Њихови прозни коментари су познате *Брахмане* (око 900–700 г. п. н. е.) које, уз митове и легенде, објашњавају речи и симболику жртвеног ритуала. Најинтересантнија међу њима (по значају се рангира одмах после *Pi Bege*) је *Śatapatha Brahmana* која припада „Белој“ *Jaṭhura Bege*... Време настанка *Bege* су ценили на око 1500. г. п. н. е. (М. Милер и др.), 1500–1200. г. п. н. е. (Рену). Индијски научници то држе паралелизмом са стгрч. и библијском хронологијом и померају период стварања до III–IV мил. п. н. е. Многи сугеришу период између 1500. и 1200. п. н. е. за најстарије делове, а до 600. п. н. е. за млађе (cf. R. Panikkar, *The Vedic experience: Mantramāhārī*, Berkeley & LA, 1977.). Вицел предлаже: 1) најранији период, око 1700–1500. п. н. е.; 2) средњи (главни) период, око 1500–1350. г. п. н. е. 3) касни период, око 1350–1200. г. п. н. е. (М. Witzel, *Substrate Languages in Old Indo-Aryan*, Electronic Journal of Vedic Studies, V, 1, 1999). После нових открића (*цивилизација Сарасваѿи*) обнавља се датирање на IV мил. п. н. е. (Н. Казанас и др.)... Најархаичнијим слојем сматра се језик метричких текстова – *манѿири* (*māntra*-) (Т. Ј. Елизаренкова, *Вегијскиј язык*, Москва, 1987, »EVL, стр. 8).

yáḥ sṛbindam ánarśanim pípruṃ dāsám ahīśívam
(*Rg Veda*, 8.032.02)²¹

Иако употребљено само једном (ἄπαξ λεγόμενον), не може се запоставити ауторитет извора или карактеристичност израза. Око њега су се развила различита схватања.

4.03 У речи *Србинда* санскртолог Вист (*Wüst*),²² ослањајући се на анализе ведске митологије Хилебранта²³ и Олденберга,²⁴ види и ознаку за Србе. По њему, у *Србинди* ваља тражити *војсковођу неког народа или њлемена са иранске висоравни (Серабенд, Сербендан, Сербенан, Сербисџан, Сербас...)*. Одбацујући Сајанине коментаре,²⁵ он закључује: „*Србинда* би, дакле, значило исто што и *јосјодар, њринц, њрви од Срба... па према томе и саме Србе*“.²⁶ Такви називи су уобичајени (*Говинда, Тривинда, Куњинда, Савинда*) и представљају „властита имена вођа или принчева, па, према томе, народа“. При томе, *Кусурбинда, Пулинда, Србинда* потичу из далеких ведских старина.²⁷

Узевши за основу *срб* (по њему, иранског порекла), Вист допире до античког географа Клаудија Птолемеја у чијем индексу географских имена налази *Σαρβαγα (India intra Gangem)* и језеро *Сербонис (Σερβωνίς Λιμνῆ)* у Египту. Томе додаје и *Σερβανῆ (Асирија)* Стефана Византинца (VI век н. е.).

²¹ *Rig Veda* (B. van Nooten – G. Holland, Harvard U. Press, 1994).

²² Wüst, W., *Über das Alter des Rgveda und die Hauptfragen der indoarischen Frühgeschichte* (Zeitschrift der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft, 34, 1927).

²³ A. Hillebrandt, *Vedische Mythologie*, Breslau, 1910. »XBM.

²⁴ H. Oldenberg, *Die Religion des Veda*, Stutt. und Berlin, 1894. реед. 1923. »OPB.

²⁵ Сајанини (XIV в. н. е.) коментари *Pi Bege* су били полазиште за ранија европска тумачења и преводе (Милер, Вилсон, добрим делом и Грифит).

²⁶ „*Srbinda* würde demnach soviel heissen wie *Herr, Fürst, Erster der SRB-s* und mit einer Bedeutungsentwicklung, die aus vedischer und nachvedischer Zeit gelufig ist, darnach die *Srbs selbst*.“

²⁷ За другачије тумачење имена (*Пулинда, Куњинда...*), њихову етимологију ван ИЕ, cf. анализу S. Lévi, у: S. Lévi, J. Przyluski, J. Bloch, *Pre-Aryan and Pre-Dravidian in India*, N. Delhi, 1993. стр. 63–127.